

24.5.2018

Lapsen elatus ja huolto sekä isyyden selvittäminen 2017

Päälöydökset

- Vuoroasuminen molempien vanhempien luona sovittiin 3 106 lapselle.
- Voimaan jääneitä elatusapusopimuksia oli 48 755 ja niistä 18 535 tapauksessa (38 prosenttia) euromäärä jätettiin vahvistamatta.
- Yhteishuollon sopineista vanhemmista 66 prosenttia asui yhdessä ja 34 prosenttia erillään.
- Isyys tunnustettiin ennen lapsen syntymää 78 prosentissa tapauksista.

Lapsen vuoroasumisesta molempien vanhempien luona tehtyjen sopimusten määrä kasvoi

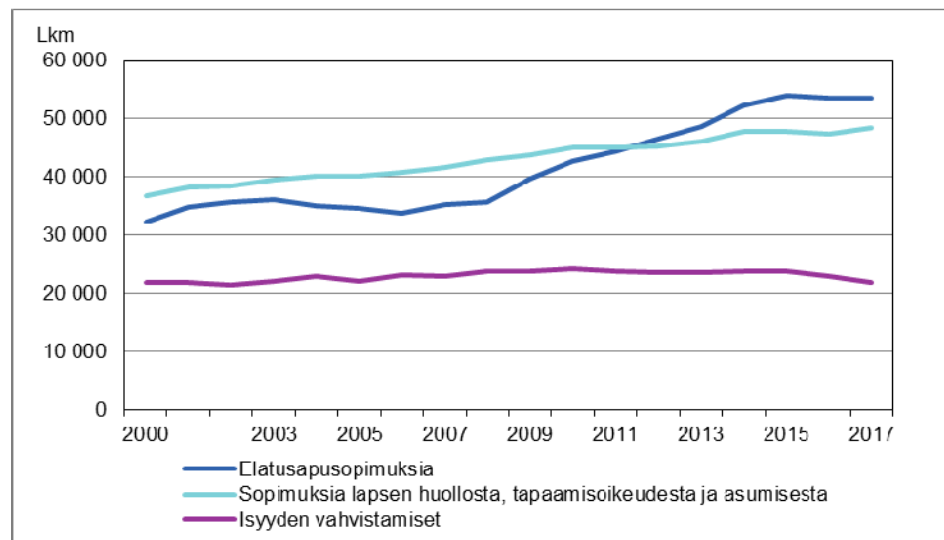
Erillään asuvien vanhempien lapsen asumisesta esim. vuoroviikoin vanhempiensa luona sovittiin 3 106 lapselle vuonna 2017. Sopimuksia tehtiin 454 enemmän kuin vuonna 2016.

Suomessa vahvistettiin vuonna 2017 yhteensä 53 379 elatusapusopimusta. Koko maassa sopimukset koskivat 5,0 prosenttia alle 18-vuotiaista. Voimaan jääneitä sopimuksia oli 48 755 ja niistä 38 prosentissa euromäärä jätettiin vahvistamatta. Elatusapusopimuksella turvataan lapsen elatus, kun vanhemmat asuvat erillään, muuttavat erilleen tai avioliitto purkautuu.

Lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta vahvistettiin 48 419 sopimusta, se vastaa 4,5 % 0–17-vuotiaista lapsista. Näissä sovittiin lapsen huollosta 29 452 kertaa, tapaamisesta 25 106 ja asumisesta 17 412 kertaa. Huoltosopimuksista 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta, kuudessa prosentissa yksinhuollosta äidille ja yhdessä prosentissa yksinhuollosta isälle. Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista asui yhdessä 66 prosenttia ja 34 prosenttia erillään.

Vuonna 2017 vahvistettiin 21 842 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Lähes kaikissa tapauksissa isyys vahvistettiin tunnustamisen perusteella. Tunnustamisista 78 prosenttia tehtiin äitiysneuvolassa tai lastenvalvojalla ennen lapsen syntymää. Tämä on ollut mahdollista vuoden 2016 alusta.

Kuvio 1. Sosiaalitoimen vahvistamat perheoikeudelliset sopimukset sekä vahvistetut isyydet 2000–2017



Anne Forss
anne.forss@thl.fi

Salla Säkkinen
salla.sakkinen@thl.fi



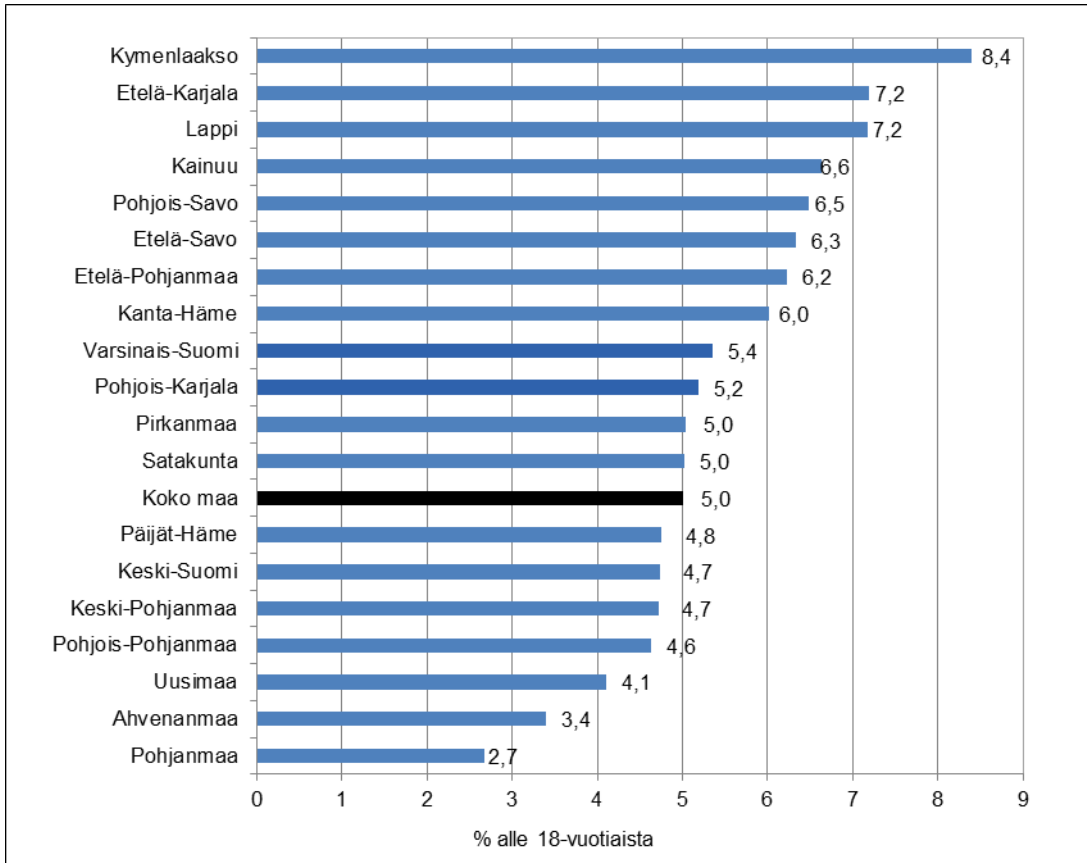
TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Vahvistetut elatusapusopimukset

Kuntien sosiaalitoimi vahvisti vuonna 2017 yhteensä 53 379 elatusapusopimusta. Koko maassa sopimukset koskivat 5,0 prosenttia alle 18-vuotiaista. Maakunnista eniten sopimuksia vahvistettiin Kymenlaakson (8,4 %), Etelä-Karjalan (7,2 %) ja Lapin (7,2 %) maakunnissa. Vähiten elatusapusopimuksia tehtiin Pohjanmaalla (2,7 %) ja Ahvenanmaalla (3,4 %) (kuvio 2).

Kuvio 2. Vahvistetut elatusapusopimukset, osuus alle 18-vuotiaista maakunnittain 2017



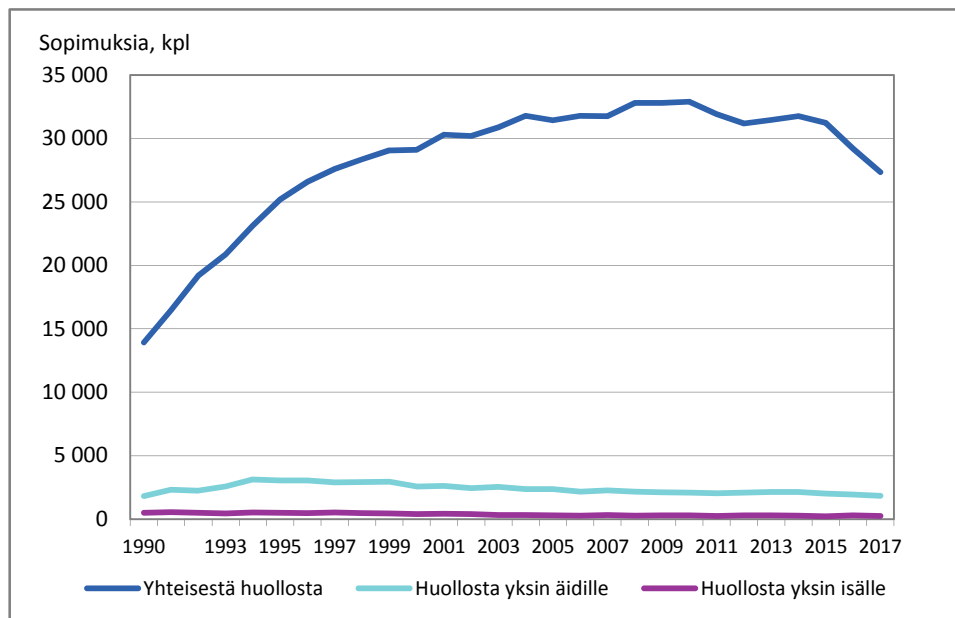
Kaikista vuoden 2017 aikana vahvistetuista elatusapusopimuksista 21 prosentissa aiemmin tehtyä sopimusta muutettiin. Yleisimmin sopimuksen muutoksen syynä oli elatusavun alentaminen (71 % tapauksista). Euromäärä jätettiin vahvistamatta 38 prosentissa elatusapusopimuksista (18 535 sopimusta). Syynä oli esim. elatusvelvollisen puutteellinen elatuskyky. Euromääriin vahvistetut elatusapusopimukset olivat valtaosin rahasummaltaan pieniä. Sopimus oli suuruusluokaltaan yleisimmin alle 67 euroa/kk (22 %).

Taulukko 1. Sosiaalitoimen vuoden aikana vahvistamat perheoikeudelliset sopimukset 2005, 2010–2017, kpl

	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elatusapusopimuksia	34 559	42 598	44 385	46 457	48 607	52 173	53 879	53 444	53 379
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta	40 124	44 961	44 933	45 139	46 060	47 614	47 650	47 283	48 419
joissa sovittu									
- lapsen huollosta	34102	35 269	34 222	33 581	33 910	34 218	33 479	31 421	29 452
- asumisesta									
äidin luona	15 125	15 297	14 826	14 824	14 975	15 512	15 169	14 253	14 261
isän luona	3 405	3 257	3 207	3 148	3 195	3 233	2 992	3 065	3 129
- tapaamisoikeudesta	17 040	19 920	20 062	20 486	21 161	22 476	22 398	22 542	25 106

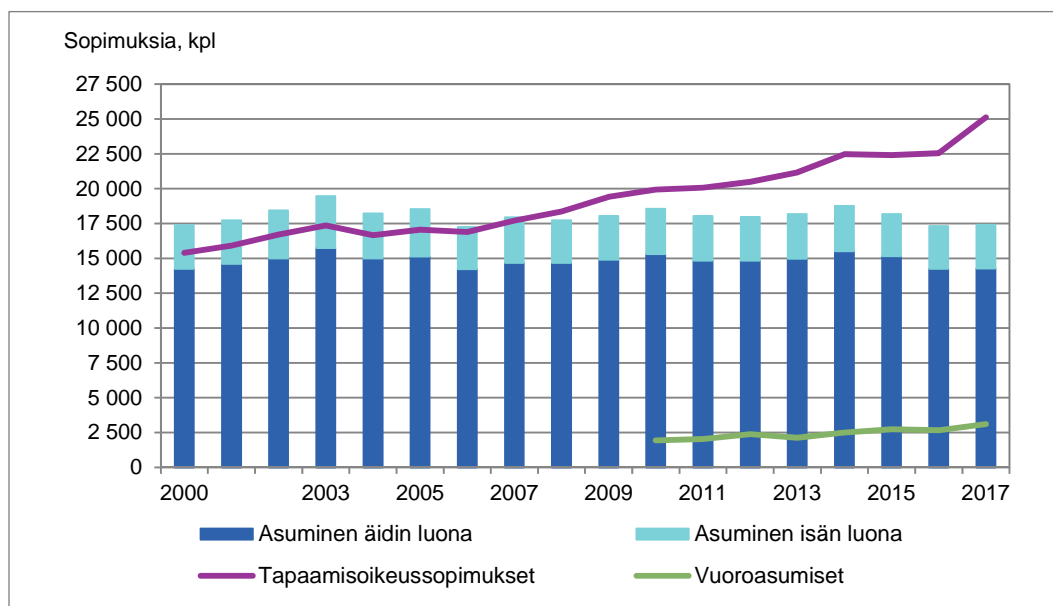
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta

Kuntien sosiaalitoimi vahvisti vuonna 2017 yhteensä 29 452 sopimusta lapsen huollosta. Näistä 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta. Yhteishuoltosopimukset yleistyivät tasaisesti 1980-luvulta lähtien ja ovat 2000-luvulla pysyneet samalla tasolla (kuvio 3). Yksinhuollosta äidille sovittiin kuudessa prosentissa ja yksinhuollosta isälle alle yhdessä prosentissa tapauksista. Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista on kerätty vuodesta 2016 lähtien tietoa siitä asuvatko vanhemmat yhdessä vai erillään. Vuonna 2017 vanhemmista asui yhdessä 66 prosenttia ja 34 prosenttia erillään.

Kuvio 3. Sosiaalitoimen vahvistamat sopimukset lapsen huollosta 2000–2017

Valtaosa, eli 82 prosenttia, asumissopimuksista (sopimuksia yhteensä 17 412) tehdään edelleen äidin luona asumisesta. Asumissopimuksen lisäksi voidaan sopia myös vuoroasumisesta (esim. laajennetulla tapaamisoikeussopimuksella). Erillään asuvien vanhempien lapsen asumisesta esim. vuoroviikoin vanhempiensa luona sovittiin 3 106 lapselle vuonna 2017. Sopimuksia tehtiin 454 enemmän kuin vuonna 2016. Vuoroasumisten osuus oli 18 prosenttia asumissopimusten määrästä (kuvio 4).

Kuvio 4. Sosiaalitoimen vahvistamat sopimukset asumisesta ja tapaamisoikeudesta 2000–2017



Olosuhdeselvitykset

Valtaosa vanhemmista sopii keskenään lapsen asumiseen, huoltoon ja tapaamiseen liittyvistä asioista. Ristiriitatilanteessa käräjäoikeus pyytää tarvittaessa sosiaaliviranomaiselta selvityksen perheen tilanteesta. Sosiaaliviranomaisen lausunto (olosuhdeselvitys) sisältää kertomuksen esim. kotikäynneistä ja lapsen mielipiteen selvittämisestä. Tällaisia selvityksiä tehtiin vuonna 2017 yhteensä 1 128. Selvitysten määrä on pysynyt tasaisena 2000-luvun. Kukin selvitys lasketaan mukaan vain kerran, vaikka kaksi kuntaa olisi osallistunut selvityksen tekoon.

Isyyden selvittäminen, tunnustaminen ja vahvistaminen

Vuonna 2017 vahvistettiin 21 842 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Lukuun sisältyvät avioliitossa asuvien vanhempien lapsille vahvistetut isyydet. Isyys vahvistettiin 932 lapselle vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kun määrä suhteutetaan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten määrään¹, taso on pysynyt samana kuin aiempinakin vuosina (95–97 prosenttia). Lähes kaikki isyydet vahvistettiin maistraatissa tunnustamisen perusteella ja vain 45 isyyttä vahvistettiin tuomioistuimessa. 1.1.2016 astui voimaan Isyyslaki², joka mahdollistaa ennen lapsen syntymää tehtävän isyyden tunnustamisen. Tätä mahdollisuutta käytti 78 prosenttia isyytensä tunnustaneista. Näin ollen isyyden tunnustamisista vain 22 prosenttia tehtiin lapsen syntymän jälkeen.

Lapsen syntymää edeltäviä isyyden tunnustamisia peruutettiin/kiistettiin ainoastaan 11 tapauksessa 17 023 tunnustamisesta.

Isyyden selvittäminen keskeytettiin 847 tapauksessa vuonna 2017. Avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhemmat pyysivät isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä 41 lapsen osalta.

1 Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.5.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/synt/index.html>.

2 Isyyslaki (11/2015) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>

Oikeusgeneettisiä isyystutkimuksia tehtiin vuonna 2017 lastenvalvojan tilauksesta yhteensä 1 618³ eli 147 vähemmän kuin vuonna 2016.

Elatustuen maksatus ja tilastointi

Vuoden 2009 huhtikuun alusta lähtien elatustuen maksatus ja tilastointi on siirtynyt Kelaan. Kelan tietojen mukaan elatus-tukea maksettiin 2017 kaikkiaan 204,9 milj. euroa eli 0,2 % enemmän kuin edellisenä vuonna⁴. THL tilastoi elatustuesta vahvistetut elatusapusopimukset, muut elatustukea koskevat tiedot löytyvät Kelan tilastosta (http://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-elatustuesta).

Sekä lapsen elatus että huolto tietoja voi poimia Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Palvelu löytyy osoitteesta <http://www.sotkanet.fi>. Indikaattorit saa näkyviin asiasanalla lapsen elatus ja huolto.

Käsitteet ja määritelmät

0-sopimus on elatusapusopimus, jossa elatusavun suuruudeksi on merkitty 0 euroa. Elatusapusopimus vahvistetaan nol-laksi esim. sellaisissa tapauksissa, joissa elatusvelvollisella on puutteellinen maksukyky. Osa kunnista on kirjannut tietoja 0-sopimukset kohtaan Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta ja osa elatusapusopimusten suuruusluokkaan alle 67,28 euroa/kk.

Avioliitolla tarkoitetaan kahden henkilön välistä liittoa, joka vahvistetaan vihkimällä. Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen maistraatille.

Avoliitolla tarkoitetaan vakiintunutta parisuhdetta, jossa kaksi henkilöä asuu yhteisessä taloudessa, mutta eivät ole avio-liitossa keskenään.

Elatusavulla tarkoitetaan elatusvelvollisen maksamaa avustusta elatuksen turvaamiseksi lapselle, joka ei asu pysyvästi hänen luonaan.

Elatustukea maksetaan lapselle, jolle ei makseta elatusapua tai elatusapu on riittämätön lapsen elatukseen. Elatustuen maksaa Kansaneläkelaitos.

Elatusapusopimuksella sovitaan lapsen elatukseen maksettavan elatusavun määrästä ja suorittamistavasta. Sopimuksella turvataan lapsen elatus, kun vanhemmat asuvat erillään, muuttavat erilleen tai avioliitto purkautuu. Sopimus vahviste-taan joko kunnan sosiaalitoimessa tai tuomioistuimen päätöksellä.

Isyyden vahvistamisella tarkoitetaan prosessia, jossa vahvistetaan lapselle isä. Isyys voidaan vahvistaa joko tunnustami-sen perusteella maistraatissa tai isyyden vahvistamista koskevan oikeudenkäynnin seuraksena tuomioistuimen päätöksel-lä.

Lapsella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta.

Lapsen huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimus merkitsee kirjallista sopimusta vanhempien välillä. Sopimus sisältää erilliset osiot lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta. Huolto-osiossa määritellään kenelle uskotaan lapsen huolto. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asiois-ta. Sopimus on esitettävä sosiaalitoimen (tai tuomioistuimen) vahvistettavaksi, mikäli siitä halutaan juridisesti täytäntöön-panokelpoinen. Päätöstä tehtäessä on ennen muuta otettava huomioon lapsen etu ja lapsen toivomukset.

Perheoikeudellisella sopimuksella sovitaan erilaisista perhettä koskevista asioista. Lasta koskevia perheoikeudellisia so-pimuksia ovat esim. asumissopimus, elatusapusopimus, lapsen huoltoa koskeva sopimus ja tapaamisoikeussopimus.

3 THL Oikeusgenetiikkayksikkö

4 Kelan tilastotietokanta Kelasto. Maksetut elatustuet. Helsinki: Kela [viitattu: 30.5.2017] Saantitapa: <http://www.kela.fi/kelasto>.

Rekisteröidyllä parisuhteella tarkoitetaan kahden samaa sukupuolta olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön rekisteröityä parisuhdetta.

Vuoroasumisessa lapsi asuu molempien vanhempien luona esim. vuoroviikoin. Vuoroasuminen sovitaan esim. laajennetulla tapaamisoikeussopimuksella. Koska lapsi voi olla kirjoilla vain toisen vanhemman luona, on tehty erikseen sopimus myös lapsen asumisesta.

Taulukoissa käytetyt symbolit:

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

– ei yhtään havaintoa

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1a. Elatusavun vahvistaminen 2007–2017

Liitetaulukko 1b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa / kk / lapsi 2007–2017, käyvin hinnoin

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2011–2017

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2011–2017

Liitetaulukko 4. Lastenvalvojien tilaamat oikeusgeneettiset isyystutkimukset maakunnittain 2016–2017

24.5.2018

Underhåll och vårdnad av barn samt utredning av faderskap 2017

Centrala rön

- Avtal om växelvist boende hos båda föräldrarna ingicks för 3 106 barn.
- Antalet avtal om underhållsbidrag som förblev i kraft var 48 755 och i 18 535 av dem (38 procent) fastställdes inget eurobelopp.
- Av de föräldrar som ingått avtal om gemensam vårdnad bodde 66 procent tillsammans och 34 procent separat.
- Faderskapet erkändes i 78 procent av fallen före barnets födelse.

Antalet avtal om barns växelvisa boende hos båda föräldrarna ökade

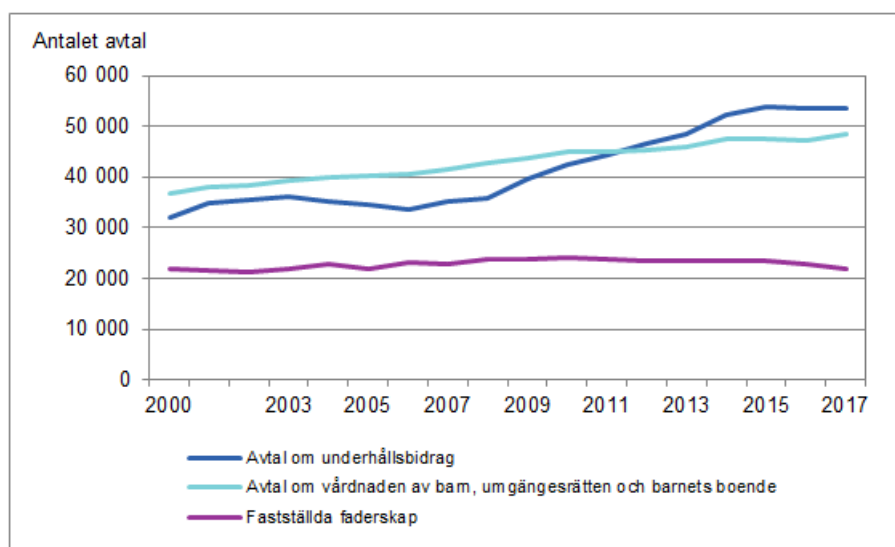
År 2017 ingicks 3 106 avtal om barns boende hos föräldrar som bor på olika håll, exempelvis alternerande veckor hos respektive förälder. Detta är 454 fler än 2016.

Sammanlagt 53 379 avtal om underhållsbidrag fastställdes i Finland 2017. I hela landet gällde avtalen 5,0 procent av alla barn under 18 år. Antalet avtal som förblev i kraft var 48 755 och i 38 procent av dem fastställdes inget eurobelopp. Med ett avtal om underhållsbidrag ska barnets uppehälle tryggas när föräldrarna bor separat, flyttar isär eller skiljs.

Beträffande ett barns vårdnad, boende och umgängesrätt fastställdes 48 419 avtal, det motsvarar 4,5 procent av alla barn mellan 0 och 17 år. I dessa kom man överens om barnets vårdnad 29 452 gånger, umgängesrätt 25 106 och boende 17 412 gånger. I 93 procent av vårdnadsavtalen kom man överens om gemensam vårdnad, i sex procent om ensamvårdnad för modern och i en procent om ensamvårdnad för fadern. Av de föräldrar som ingått avtal om gemensam vårdnad bodde 66 procent tillsammans och 34 procent separat.

År 2017 fastställdes faderskapet för 21 842 barn som fötts utom äktenskapet. I nästan alla fall fastställdes faderskapet på basis av erkännande. Av erkännandena gjordes 78 procent på mödrarådgivningen eller hos barnatillsyningsmannen före barnets födelse. Det här har varit möjligt sedan början av år 2016.

FIGUR 1. Familjerättsliga avtal fastställda av socialväsendet och fastställda faderskap 2000–2017



Anne Forss
anne.forss@thl.fi

Salla Säkkinen
salla.sakkinen@thl.fi



INSTITUTET FÖR
HÄLSA OCH VÄLFÄRD



Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Child maintenance and custody as well as determination of paternity 2017

Main findings

- Arrangements on dual residence with both parents were made for 3,106 children.
- The number of maintenance agreements remaining in force was 48,755. The sum of euros that a parent must pay in maintenance was left unconfirmed in 18,535 agreements (38 per cent).
- Of parents who agreed on joint custody, 66 per cent lived together and 34 per cent lived at separate residences.
- Fathers confirmed paternity of their child prior to the child's birth in 78 per cent of cases.

The number of agreements on children's dual residence with both parents increased

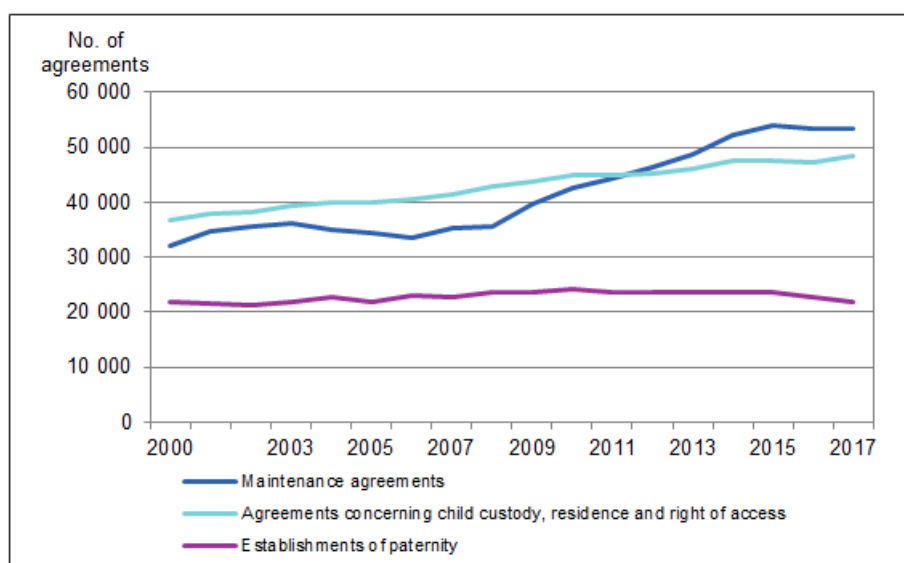
Agreements were made on the residency of a child of parents living apart, e.g. on alternative weeks, for 3,106 children in 2017. The number of the agreements increased by 454 from 2016.

In 2017, a total of 53,379 maintenance agreements were confirmed in Finland. In total, these agreements applied to 5.0 per cent of all under 18-year-olds in Finland. The number of agreements remaining in force was 48,755. The sum of euros that a parent must pay in maintenance was left unconfirmed in 38 per cent of the agreements. A maintenance agreement secures the child's maintenance when the parents live apart, move apart, or divorce.

A total of 48,419 agreements on a child's custody, residence and right of access were confirmed, corresponding to 4.5% of 0–17-year-old children. The agreements concerned child custody in 29,452 instances, right of access in 25,106 instances and residence in 17,412 instances. Out of child custody agreements, 93 per cent concerned joint custody, while six per cent awarded sole custody to the mother and one per cent to the father. Out of the parents who had concluded a joint custody agreement, 66 per cent lived together and 34 per cent lived apart.

In 2017, the paternity of 21,842 children born outside of wedlock was established. In nearly all these cases, fathers personally confirmed paternity. In 78 per cent of cases, paternity was confirmed during visits to a maternity clinic or to a child welfare supervisor prior to a child's birth. This has been possible from the beginning of 2016.


FIGURE 1. Agreements under family law confirmed by social welfare services and cases of confirmed paternity, 2000–2017.



Anne Forss
anne.forss@thl.fi

Salla Säkkinen
salla.sakkinen@thl.fi

 NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE

 Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Liitetaulukko 1a. Elatusavun vahvistaminen 2007–2017

Tabellbilaga 1a. Fastställande av underhållsbidrag 2007–2017

Appendix table 1a. Confirmation of maintenance payments 2007–2017

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sosiaalitoimen vahvistamia elatusapusopimuksia vuoden aikana yht.											
Antal av socialnämnden fastställda avtal om underhållsbidrag under året sammanlagt <i>Maintenance agreements confirmed by a Social Welfare Board during year, total</i>	35 237	35 693	39 643	42 598	44 385	46 457	48 607	52 173	53 879	53 444	53 379
Niistä sopimuksia, joilla aikaisempaa elatusavun euromäärää on - Därav avtal om ändring av tidigare eurobelopp - <i>Of which agreements with an altered amount of payment</i>											
- alennettu, kpl - sänkta underhållsbidrag, st. - <i>reduced amount, number</i>	3 531	3 846	5 730	6 219	6 518	6 702	6 951	7 642	7 833	7 954	7 790
- % muutetuista sopimuksista - % av ändrade avtal - <i>% of changed agreements</i>	47,4	51,0	66,1	67,4	67,0	66,2	70,6	71,2	72,9	71,6	71,0
- korotettu, kpl - höjda underhållsbidrag, st. - <i>higher amount, number</i>	3 919	3 692	2 940	3 012	3 207	3 426	2 892	3 085	2 916	3 151	3 187
- % muutetuista sopimuksista - % av ändrade avtal - <i>% of changed agreements</i>	52,6	49,0	33,9	32,6	33,0	33,8	29,4	28,8	27,1	28,4	29,0
- muutettuja sopimuksia yhteensä - antal ändrade avtal totalt - <i>changed agreements, total</i>	7 450	7 538	8 670	9 231	9 725	10 128	9 843	10 727	10 749	11 105	10 977

Liitetaulukko 1b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa/kk/lapsi 2011–2017, käyvin hinnoin

Tabellbilaga 1b. Avtal enligt eurobeloppet för årets sista underhållsbidrag euro/månad/barn 2011–2017, gängse priser

Appendix table 1b. Agreements according to the amount of the year's last maintenance payment, €/month/child 2011–2017, current prices

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
alle - under - <i>below</i> 67,28 € ¹⁾	8 912	22,7	8 696	21,3	9 444	22,2	9 659	21,4	12 586	25,7	11 527	24,0	10 597	21,7
67,28 - 100,90 €	4 078	10,4	4 297	10,5	4 401	10,4	4 615	10,2	4 493	9,2	4 242	8,8	4 076	8,4
100,91 - 134,54 €	963	2,5	1 004	2,5	1 033	2,4	1 041	2,3	972	2,0	998	2,1	1 100	2,3
134,55 - 168,18 €	7 951	20,3	7 750	19,0	7 821	18,4	7 661	17,0	7 233	14,8	7 260	15,1	7 532	15,4
168,19 - 235,45 €	4 059	10,4	4 358	10,7	4 177	9,8	4 277	9,5	4 125	8,4	3 874	8,1	3 695	7,6
235,46 - 302,73 €	1 856	4,7	2 017	5,0	2 040	4,8	2 170	4,8	2 107	4,3	2 097	4,4	2 091	4,3
yli - över - <i>above</i> 302,73 €	749	1,9	884	2,2	1 045	2,5	1 073	2,4	1 181	2,4	1 121	2,3	1 129	2,3
Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta (1) <i>Underhållsbidraget har inte fastställts (1)</i>														
<i>Amount of maintenance payment unconfirmed (1)</i>	10 607	27,1	11 739	28,8	12 529	29,5	14 607	32,4	16 221	33,2	16 870	35,2	18 535	38,0
Yhteensä - Sammanlagt - <i>Total</i>	39 175	100	40 745	100	42 490	100	45 103	100	48 918	100	47 989	100	48 755	100
Kertasuoritteisia / osittain kertasuoritteisia sopimuksia vuoden aikana yhteensä, kpl Avtal om engångsersättning/delvis engångsersättning under året sammanlagt, st. <i>Lump-sum/partly lump-sum agreements during year, number</i>	63		57		31		29		38		24		29	

¹⁾ Sisältää euromääräksi 0 vahvistettuja sopimuksia (2011-2015).

Innehåller avtal om underhållsbidrag som fastställts till 0 euro (2011-2015).

Includes maintenance agreements where the sum has been confirmed at EUR 0 (2011-2015).

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2011–2017
 Tabellbilaga 2. Vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt 2011–2017
 Appendix table 2. Child custody, residence and right of access 2011–2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
2.1. Sosiaalitoimen vuoden aikana vahvistamia sopimuksia lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta kaikkiaan, kpl	44 933	45 139	46 060	47 614	47 650	47 283	48 419
Antal av socialnämnden under året fastställda avtal om vårdnaden av barn, barnets boende och umgängesrätten sammanlagt, st. <i>Agreements on child custody, residence and right of access confirmed by a Social Welfare Board during year, number</i>							
niistä - varav - of which							
- uusia sopimuksia, kpl - nya avtal, st. - new agreements, number	37 346	37 036	37 581	39 055	38 644	38 006	38 551
- sopimuksia, joilla muutettu tuomioistuimen päätöstä, kpl avtal genom vilka domstolsbeslut ändrats, st. <i>agreements altering the court decision, number</i>	345	346	338	331	339	353	420
- sopimuksia, joilla muutettu sosiaalitoimen vahvistamaa sopimusta, kpl avtal genom vilka av socialnämnden fastställda avtal ändrats, st. <i>agreements altering agreements confirmed by a Social Welfare Board, number</i>	7 242	7 757	8 141	8 228	8 667	8 924	9 448
2.2. Sopimuksia lapsen huollosta vuoden aikana, yht.	34 222	33 581	33 910	34 218	33 479	31 421	29 452
Avtal om vårdnaden av barn under året, sammanlagt <i>Agreements on child custody during year, total</i>							
niistä sopimuksia - därav avtal - of which agreements on							
- yhteisestä huollosta - gemensam vårdnad - joint custody	31 933	31 212	31 480	31 810	31 269	29 199	27 358
vanhemmat asuvat yhdessä - föräldrarna bor tillsammans - parents live together	13 548 ⁽¹⁾	17 522 ⁽²⁾
vanhemmat asuvat erillään - föräldrarna bor inte tillsammans - parents do not live together	7 249 ⁽¹⁾	9 035 ⁽²⁾
- huollosta yksin äidille - vårdnaden enbart åt modern custody entrusted to the mother alone	2 037	2 075	2 147	2 132	2 000	1 935	1 840
- huollosta yksin isälle - vårdnaden enbart åt fadern custody entrusted to the father alone	251	293	282	272	210	283	251
- huollosta yksin toiselle rekisteröidyn parisuhteen puolisolle vårdnaden enbart åt den ena registrerade partnern custody entrusted to one of the registered partners	1	1	1	4	-	4	3
2.3. Sopimuksia tapaamisoikeudesta vuoden aikana, kpl	20 062	20 486	21 161	22 476	22 398	22 542	25 106⁽²⁾
Avtal om umgängesrätt under året sammanlagt, st. <i>Agreements on right of access during year, number</i>							
2.4. Sopimuksia asumisesta vuoden aikana, kpl							
Avtal om barnets boende under året, st. <i>Agreements on residence of child during year, number</i>							
- äidin luona - hos modern - with mother	14 826	14 824	14 975	15 512	15 169	14 253	14 261
- isän luona - hos fadern - with father	3 207	3 148	3 195	3 233	2 992	3 065	3 129
- toisen rekisteröidyn parisuhteen puolison luona asumisesta hos den ena registrerade partnern - with one of the registered partners	7	11	13	22	9	29	22
2.5. Vuoroasuminen molempien vanhempien luona⁽³⁾	2 023	2 392	2 118	2 499	2 727	2 652	3 106
Växelvist boende hos båda föräldrarna ⁽³⁾ <i>Dual residence in each parent's home⁽³⁾</i>							
2.6. Annettu selvitys tuomioistuimelle, kpl	1 263	1 097	1 172	1 081	1 157	1 179	1 128
Utredning inlämnad till domstol, st. <i>Report submitted to court, number</i>							

⁽¹⁾ Tietoja ei ole saatu 50:ltä kunnalta. - Uppgifter har inte lämnats av 50 komuner. - Data have not been obtained from 50 municipalities.

⁽²⁾ Ks. laatuseloste / Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus. - Se kvalitetsbeskrivning (bara på finska). - See quality description (only in Finnish).

⁽³⁾ Tämän lisäksi on sovittu asumisesta (lapsen oltava kirjoilla yhdessä osoitteessa).

Dessutom har barnets boende avtalats (barnet får vara skrivet på endast en adress).

In addition, agreement has also been made on the child's residence (the child is to be registered as living with one parent only).

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2011–2017

Tabellbilaga 3. Utredning och fastställande av faderskap 2011–2017

Appendix table 3. Determination and establishment of paternity 2011–2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lapsia, joiden isyys vahvistettu - Faderskap fastställt, totalt antal barn - <i>Children involved in establishment of paternity</i>	23 707	23 528	23 527	23 577	23 580	22 774	21 842
Osuus elävänä syntyneistä lapsista, äiti ei aviossa Andel av alla levande födda, modern ej gift <i>Proportion as a percentage of all births, mother not married</i>	96,8	95,3	96,1	96,2	96,0	96,2	96,8
niistä - därav genom - <i>of which</i>							
- tunnustamisen perusteella (maistraatin vahvistamat) - erkännande (fastställda av magistraten) - <i>through acknowledgement (validated by the Local register office)</i>	23 619	23 406	23 450	23 502	23 524	22 695	21 797
niistä - därav - <i>of which</i>							
- lapsen syntymää edeltävät tunnustamiset erkännande före barnets födelse - <i>confirmations before the child's birth</i>	12 573 ⁽¹⁾	17 023
- lapsen syntymän jälkeiset tunnustamiset erkännande efter barnets födelse - <i>confirmations after the child's birth</i>	10 122	4 774
- tuomioistuimen vahvistamia - fastställda i domstol - <i>by a court decision</i>	52	74	75	75	56	79	45
Lapsen syntymää edeltävien isyyden tunnustamisten peruuttamiset / kiistämiset	56	11
Erkännanden av faderskap före barnets födelse som återkallats / bestridits <i>Confirmations of paternity made before the child's birth, later cancelled/denied</i>							
Isyyden selvittäminen keskeytetty - Antal faderskapsutredningar som avbrutits - <i>Interrupted determinations of paternity</i>	892	909	983	1 110	1 031	792	847
niistä - därav - <i>of which</i>							
- lapsen äidin kirjallisella ilmoituksella, kpl med skriftligt meddelande från barnets mor, st. <i>by the mother's written notice, number</i>	668	641	721	750	704
Isyyden selvittämiset lapsille, jotka syntyneet avioliiton aikana ja vanhemmat pyytäneet isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä - Utredningar av faderskapet till barn som har fötts under äktenskap och vars föräldrar har begärt att faderskapet utreds inom sex månader efter barnets födelse - <i>Investigations of paternity for children born in marriage where the parents have requested an investigation of paternity within six months of the child's birth.</i>	41	41

Liitetaulukko 4. Lastenvalvojen tilaamat oikeusgeneettiset isyystutkimukset maakunnittain 2016–2017

Tabellbilaga 4. Rättsgenetiska faderskapsundersökningar som beställts av barnatillsyningsmannen efter landskap 2016–2017

Appendix table 4. Forensic genetic paternity tests requested by child welfare supervisors by province in 2016–2017

	2016	2017
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	1 765	1 618
Uusimaa - Nyland	642	641
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	134	151
Satakunta	55	55
Kanta-Häme - Egentliga Tavastland	38	40
Pirkanmaa - Birkaland	193	150
Päijät-Häme - Päijänne-Tavastland	77	62
Kymenlaakso - Kymmenedalen	60	47
Etelä-Karjala - Södra Karelen - South Karelia	30	30
Etelä-Savo - Södra Savolax	38	26
Pohjois-Savo - Norra Savolax	60	52
Pohjois-Karjala - Norra Karelen - North Karelia	60	41
Keski-Suomi - Mellersta Finland - Central Finland	74	65
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten - South Ostrobothnia	49	48
Pohjanmaa - Österbotten - Ostrobothnia	36	39
Keski-Pohjanmaa - Mellersta Österbotten - Central Ostrobothnia	12	17
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten - North Ostrobothnia	122	78
Kainuu - Kajanaland	15	7
Lappi - Lappland - Lapland	65	66
Ahvenanmaa - Åland	5	3

⁽¹⁾ Tietoja ei ole saatu kaikilta kunnalta. - Uppgifter har inte lämnats av alla komuner. - *Data have not been obtained from all municipalities.*

Laatuseloste (SVT)

Lapsen elatus ja huolto sekä isyyden selvittäminen -tilasto

Tilastotietojen relevanssi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää vuosittain tietoja lapsen elatuksesta, huollosta sekä isyyden selvittämisestä. Tilasto sisältää vuosittaiset tiedot kuntien sosiaalitoimien vahvistamista elatusapusopimuksista, lukumäärätietoja isyyden selvittämisestä ja vahvistamisesta sekä sosiaalitoimien vuoden aikana vahvistamista sopimuksista lapsen huollosta, asumisesta sekä tapaamisoikeudesta. Henkilötason tietoja ei kerätä. Tiedot on saatavissa kunnittain ja maakunnittain ja ne julkaistaan tilastoraporttina. Osa tiedoista on saatavana Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetissä (<http://www.sotkanet.fi/>) kunnittain ja muilla aluejaoilla.

Tilastoraportti on tarkoitettu hallintoviranomaisille, kuntien elatus- ja huoltosopimusasioita sekä isyysasioita hoitaville henkilöille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä tai lapsen huollosta.

Tilastoraportin tekstiosassa on selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008) sekä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Menetelmäkuvaus

Tilaston tiedot kerätään kaikista Suomen kunnista. Kunnista kerätään vuosittain tiedot vahvistetuista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä ja vahvistamisista sekä huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimuksista. Niille kunnille, jotka eivät vastaa määräaikaan mennessä, lähetetään huomautus. Tilasto laaditaan vasta kun kaikista kunnista on saatu tarvittavat tiedot. Oikeusgeneettisten isyystutkimusten tutkimusmäärät saadaan THL:n oikeusgenetiikkayksiköstä.

Tilaston kattavuus on lähes aina 100 prosenttia. Vuonna 2017 tiedot saatiin kaikista kunnista.

Lapsen asemaa sääntelevät laki lapsen elatuksesta (704/1975), laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) sekä isyyslaki (11/2015). Adoptio-oikeudesta on säädetty myös laissa rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001).

Väkilukutiedot ovat ajankohdalta 31.12.2017.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot perustuvat kuntien ilmoittamiin lukuihin. Epäselvien tapausten selvittämiseksi saatuja tietoja verrataan kunnan edellisen vuoden tietoihin. Tarvittaessa kuntaa pyydetään tarkistamaan annetut tiedot.

Tilastosta löytyneet mahdolliset epätarkkuudet korjataan vuosittain. Tämä koskee myös aiempien vuosien tietoja.

Kunnilla on ollut vaihtelevia käytäntöjä kirjata elatusapusopimusten 0-sopimukset. Osa kunnista on kirjannut 0-sopimukset kohtaan Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta ja osa elatusapu-sopimusten suuruusluokkaan alle 67,28 euroa/kk. Elatusapusopimus vahvistetaan nollaksi esim. sellaisissa tapauksissa, joissa elatusvelvollisella on puutteellinen maksukyky. Vuonna 2015 kunnille lähetettiin lisäohjeistusta.

Vuoden 2016 tiedonkeruuseen lisättiin uusia kysymyksiä koskien isyyden selvittämisistä, tunnustamisista ja vahvistamisista sekä yhteishuoltosopimuksen tehneiden vanhempien asumista yhdessä tai erillään. Kysymykseen vanhempien asumisesta yhdessä tai erillään ei saatu vastausta 50:ltä kunnalta. Muutama kunta ei pystynyt ilmoittamaan ennen lapsen syntymää tehtyjen isyyden tunnustamisten määrää. Tiedot niistä puuttuvat tai on merkitty lapsen syntymän jälkeen tunnustetuiksi.

1.1.2016 voimaan tulleen Isyyslain 11/2015 mukaisesti äidillä ei ole enää oikeutta vastustaa isän selvittämistä. Tämä kohta on poistunut tiedonkeruulomakkeelta.

Saman lain mukaan mies voi tunnustaa isyytensä ennen lapsen syntymää ilmoittamalla olevansa syntyvän lapsen isä. Tiedonkeruuseen on lisätty vuodelle 2016 kysymykset lapsen syntymää edeltävistä isyyden tunnustamisista ja niiden peruuttamiset / kiistämiset.

Vuodelta 2016 on kerätty tiedot myös isyyden selvittämistä lapsille, jotka ovat syntyneet avioliiton aikana ja vanhemmat ovat pyytäneet isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä.

Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista on kysytty vuodelta 2016 ensimmäisen kerran asuvatko lapsen vanhemmat yhdessä vai erikseen.

Tiedonkeruulomakkeella olleisiin uusiin kysymyksiin on joillakin kunnilla ollut vaikeuksia vastata ensimmäisenä vuonna, joten tiedot eivät ole täysin kattavat vuodelta 2016.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lapsen elatus ja huolto -tilasto on THL:n kerran vuodessa tuottama tilasto. Tilasto ilmestyy touko-kesäkuussa, jolloin julkaistaan edellisen vuoden tiedot.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys / selkeys

Tilastoraportit julkaistaan THL:n verkkosivuilla osoitteessa www.thl.fi/tilastot/lapsenelatus.

Tilastoraportissa on kuvattu keskeiset tulokset ja selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tilastojen vertailukelpoisuus

THL (aikaisemmin Stakes) on kerännyt tietoja vuodesta 1993 lähtien. Sitä ennen tilastoinnista vastasi sosiaali- ja terveyshallitus.

Vuoden 1999 tiedoista lähtien vähennettiin tiedonkeruuta isyyden selvittämisen ja vahvistamisen sekä lapsen huollon ja tapaamisoikeuden osalta.

Tiedonkeruuseen lisättiin vuonna 2008 kysymys vuoroasumisesta. Vuosina 2008 ja 2009 tietoa ei saatu kaikista kunnista. Vuoroasumisten määrää koskeva tieto on siten vertailukelpoinen vuodesta 2010 lähtien.

Elatustuen maksatus ja tilastointi siirtyi 1.4.2009 lähtien Kelaan. Elatustukea koskevista tiedoista on vuoden 2010 tilastosta alkaen mukana vain vahvistetut elatusapu-sopimukset. Kelan Tilasto elatustuesta löytyy osoitteesta http://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-elatustuesta.

Vuoden 2009 tiedonkeruuseen lisättiin kysymykset rekisteröidyssä parisuhteessa eläville samaa sukupuolta oleville puolisolille tehdyistä sopimuksista lapsen huollosta ja asumisesta.

Selkeys ja eheys / yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää kattavasti koko maan tiedot tehdyistä elatussopimuksista, lapsen huollosta ja isyyden selvittämistä.

Vuoden 2018 tilastoraportin erityiskysymykset

Vuodelta 2017 puuttuvat Turun tiedot yhteishuoltosopimuksen tehneiden vanhempien asumisesta yhdessä tai erillään. Jyväskylä ja Kuopion on arvioinut yhteishuoltosopimuksen tehneiden vanhempien alkuvuoden sopimusten asumisen yhdessä tai erillään loppuvuoden todellisten tietojen perusteella. Jyväskylän asumisen erittely puuttui kesäkuun loppupuolelle saakka ja Kuopion 1.1.–7.6.2017.

Uuraisten ilmoittamista tapaamisoikeussopimusta puuttuu osa suullisesti tehdyistä sopimuksista.